

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/118/2016
Identifikačné číslo spisu: 1112223668
Dátum vydania rozhodnutia: 16.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Eva Sakálová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1112223668.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J., bývajúceho v A., zastúpeného Q., advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 100/A, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 144/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júla 2015 sp. zn. 8 Co 493/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 12. marca 2014 č. k. 12 C 144/2012-117 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa naposledy zmeneným žalobným petitom domáhal, aby žalovaná bola zaviazaná na náhradu škody 5 101,85 eur spôsobenej nesprávnym úradným postupom a to priet'ahmi v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 10 C 232/1991, v ktorom sa domáhal mzdového nároku z titulu neplatne skončeného pracovného pomeru a po jeho priznaní sa skutočného plnenia nedomohol, pretože jeho zamestnávateľ, Výstavníctvo n.p. ako povinný bol vytunelovaný. Exekučné konanie bolo neúspešné z dôvodu nemajetnosti povinného. Súd prvej inštancie právne nárok žalobcu posudzoval podľa § 3 ods. 1, 2, § 9 ods. 1, 2, § 17, § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) účinného v rozhodnom období a § 9 ods. 2 tohto zákona účinného od 1. januára 2013. Žalovanou vznesenú námietku premlčania nároku považoval za dôvodnú. Mal za to, že sa žalobca o škode vzniknutej mu nesprávnym úradným postupom dozvedel v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 232/1991, najneskôr doručením rozhodnutia z 19. novembra 2008, t. j. 30. novembra 2008. Žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnil až 23. júla 2012, t. j. po uplynutí zákonom stanovenej lehoty. Súd prvej inštancie napriek záveru o premlčaní uplatneného nároku posudzoval aj splnenie podmienok pre priznanie nároku na náhradu škody za nesprávny úradný postup v zmysle § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. a na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že v konaní došlo k nesprávnemu úradnému postupu konštatovaním priet'ahov do 20. apríla 2005 a v období

od 19. februára 2007 do 10. októbra 2007, v období od 18. januára 2008 do 24. júna 2008 a v období od 9. júla 2008 do 16. októbra 2008. Dospel k záveru, že nevyloženie žalobcovi súdom priznanej sumy rozsudkom z 29. marca 2010 č. k. 10 C 232/1991-266 nie je v príčinnej súvislosti so zisteným nesprávnym úradným postupom súdu v uvedenom konaní konštatovaným v Náleze ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2005 sp. zn. IV ÚS 63/04-69 a v odpovedi predsedníčky súdu Okresného súdu Bratislava I na sťažnosť žalobcu v uvedenom konaní z 19. novembra 2008 č. Spr. 3822/08, ale je následkom nečinnosti povinného, ktorý si nespĺnil súdom uloženú povinnosť. Sám žalobca v žalobe uviedol, že už od 19. apríla 1992 bol povinný Výstavníctvo Bratislava n.p. vytunelovaný a preto aj iný mzdový nárok uplatňovaný v inom súdnom spore vzal späť. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia zároveň uviedol, že žalobca nenavrhol žiadne dôkazy na preukázanie nemajetkovej ujmy spočívajúcej podľa jeho tvrdení v tom, že po neplatnom skončení pracovného pomeru vo Výstavníctve n.p. z 22. apríla 1983, kde pracoval ako obchodno-ekonomický námestník sa zamestnal ako pomocný robotník na JRD Prašník a to i napriek tomu, že má ukončené vysokoškolské vzdelanie. Jeho predchádzajúci zamestnávateľ (Výskumníctvo n.p.) mu dal nepriaznivé pracovné posudky. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobca nemajetkovú ujmu uplatňoval za obdobie od právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 14 C 74/83 od 19. februára 1986 do 29. marca 2010, kedy súd rozhodol rozsudkom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 232/1991. Dospel k záveru, že žalobcom uplatnená nemajetková ujma nie je v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 232/1991, ale je následkom neplatného skončenia pracovného pomeru, o ktorom bolo rozhodnuté v inom konaní. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal s odôvodnením, že jej žiadne trovy nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. júla 2015 sp. zn. 8 Co 493/2014 zmenu žaloby nepripustil, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Rozsudok súdu prvej inštancie považoval po skutkovej a právnej stránke za vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Zároveň sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a sám poukázal na tie skutočnosti, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci samej rozhodujúce. Poukázal na tvrdenia žalobcu v žalobe a v priebehu prvoinštančného konania, podľa ktorých tvrdení škoda vznikla tým, že pohľadávka právoplatne priznaná súdom nebola uspokojená z dôvodu, že celý majetok povinnej organizácie bol vytunelovaný. Odvolací súd mal potom za to, že pokiaľ žalobca v priebehu odvolacieho konania uvádzal, že spoločnosť do roku 2000 zvyšovala základné imanie na takmer 4-násobok pôvodnej hodnoty, ide o nové skutočnosti, ktoré neuviedol v prvoinštančnom konaní a neoznačil ani žiadne dôkazy na preukázanie týchto skutočností, nemohol prihladiť v rámci odvolacieho dôvodu podľa § 205a ods. 1 písm. d/ O.s.p. Obsah spisu podľa názoru odvolacieho súdu nenasvedčuje tomu, že by žalobca bez svojej viny tieto nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa a taktiež nebola splnená podmienka prípustnosti uplatnenia nových skutočností a dôkazov v odvolacom konaní podľa § 205a ods. 1 písm. c/ O.s.p., pretože žalobca bol súdom prvého stupňa riadne poučený podľa § 120 ods. 4 O.s.p. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie o premlčaní nároku žalobcu, keď uzavrel, že žalobcovi trojročná premlčacia lehota začala plynúť od doručenia správy súdneho exekútora z 8. marca 2011 o nevyložiteľnosti pohľadávky. Žalobca podal žalobu na začatie konania 23. júla 2012 a tak uplatnil právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy pred uplynutím zákonom stanovenej premlčacej doby. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s názorom súdu prvej inštancie, že aj žalobcom uplatnená nemajetková ujma spočívajúca v tom, že po neplatnom skončení pracovného pomeru vo Výstavníctve n.p. z 22. apríla 1983, kde pracoval ako obchodno-ekonomický námestník, pracoval ako pomocný robotník na JRD Prašník pri Piešťanoch, napriek tomu, že mal ukončené vysokoškolské vzdelanie, nevznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 232/1991, ale je následkom neplatného skončenia pracovného pomeru, o ktorom bolo rozhodnuté v inom súdnom konaní. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a žalovanej, ktorá bola úspešná v odvolacom konaní náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnila riadnym návrhom podľa § 151 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., keď súdy nižších stupňov neodôvodnili svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. Právo na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia, súčasťou ktorého je aj dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že by boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (arbitrárnosť). V súvislosti so zákonnou požiadavkou náležitého zdôvodnenia súdneho rozhodnutia poukázal najmä na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky s označením niektorých jeho rozhodnutí. Mal za to, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vychádza z prílišného formalizmu, reštriktívnosti a ústavnej nekomformnosti výkladu noriem (pravidiel) spojených s uplatnením práva na súdnu ochranu. Rozsudky súdov nižších inštancií obsahujú viaceré závery, ktoré sú v rozpore so zisteným skutkovým stavom, v rozpore so zákonom a ktoré sú logicky rozporné. Nestotožnil sa so záverom odvolacieho súdu, keď považoval, žalobcom v priebehu konania odvolacieho konania tvrdené skutočnosti ohľadne zvyšovania základného imania spoločnosti za skutočnosti nové. Dovolateľ zdôraznil, že dôkazy potvrdzujúce tieto jeho tvrdenia sa nachádzali v spise už v priebehu prvoinštančného konania. Mal za to, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil a žalobu zamietol na základe toho, že žalovaný nárok považoval za premlčaný. Z tohto dôvodu sa súd prvej inštancie dostatočne nevysporiadal so skutkovou a právnou stránkou veci. Odvolací súd síce prijal niektoré správne čiastkové závery (napr., že nárok premlčaný nie je), ale jeho rozsudok je celkovo nesprávny. Žiadal preto, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že jeho žalobe vyhovie a prizná mu náhradu trov konania, alebo aby rozsudky nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalovaná, ďalej aj dovolateľka) zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 11. novembra 2015, t. j. pred 1. júlom 2016, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 C.s.p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p. v znení účinnom do 1. júla 2016.

7. Dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Dovolanie žalobcu nesmeruje proti rozsudku, ktorý je uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 237 O.s.p. Žalobca poukazoval vo svojom dovolaní, že konanie je zaťažené vadou, ktorá bola uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., jej existencia však nevyšla v dovolacom konaní najavo.

9. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď súdy rozhodnutie dostatočne neodôvodnili.

10. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súdy nižších inštancií dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade

skutočne došlo (vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

11. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

12. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (vid' tiež II. ÚS 76/07).

13. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' napríklad rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

14. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska.

15. V preskúmvanej veci preto dovolateľ nedôvodne namietal, že mu v dôsledku jeho tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

16. Pokiaľ žalobca namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu v súvislosti s jeho tvrdenými novými skutočnosťami, dovolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie (pred vyhlásením dokazovania za skončené) v súlade s § 120 ods. 4 O.s.p. poučil strany sporu o možnosti predložiť dôkazy a skutočnosti a to najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie. Zo zápisnice o pojednávaní z 12. marca 2014 (vid' č. l. 114 a nasl. spisu) nepochybne vyplýva, že súd

strany sporu náležite poučil (§ 120 ods. 4 O.s.p.). Žalobca výslovne uviedol, že návrhy na dokazovanie nemá. Nakoľko v prejednávanej veci žiadna zo zákonných podmienok uvedených v § 205a ods. 1 O.s.p. nebola splnená, potom postup odvolacieho súdu, keď na v odvolaní tvrdené skutočnosti neprihliadol, treba považovať za správne.

17. Žalobca v dovolaní tiež namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K tejto dovolacej námietke dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj keby tvrdenie dovolateľa bolo opodstatnené (dovolací súd ho z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 26/2010). V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, čo však nie je daný prípad.

18. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu nie je podľa § 238 O.s.p. a ani podľa § 237 ods. 1 O.s.p. prípustné. Preto najvyšší súd dovolanie žalobcu v súlade s § 447 písm. c/ C.s.p. odmietol ako procesne neprípustné.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.